

Wymagania edukacyjne z chemii – klasa VIII

Numer lekcji	Temat lekcji	Wymagania edukacyjne		Wymagania szczegółowe podstawy programowej
		podstawowe (P)	ponadpodstawowe (PP)	
1.	Wzory i nazwy kwasów	Uczeń: - definiuje pojęcie <i>kwasy, reszta kwasowa, kwas beztlenowy, kwas tlenowy</i> (A) - zapisuje wzory kwasów (HCl, H₂S, HNO₃, H₂SO₃, H₂SO₄, H₂CO₃, H₃PO₄) (C) - zapisuje nazwy kwasów (HCl, H₂S, HNO₃, H₂SO₃, H₂SO₄, H₂CO₃, H₃PO₄) (A) - wskazuje wodór i resztę kwasową w kwasie (B) - wyznacza wartościowość reszty kwasowej (B) - opisuje budowę kwasów beztlenowych i tlenowych (B) - odróżnia kwasy tlenowe od beztlenowych (B)	Uczeń: - wyjaśnia obecność wartościowości w nazwie niektórych kwasów (C) - podaje nazwy kwasu znając jego wzór z uwzględnieniem wartościowości (C)	Uczeń: VI. 1) rozpoznaje wzory [...] kwasów; zapisuje wzory sumaryczne [...] kwasów: HCl, H₂S, HNO₃, H₂SO₃, H₂SO₄, H₂CO₃, H₃PO₄ oraz podaje ich nazwy
2. 3.	Kwasy beztlenowe	Uczeń: - wymienia zasady BHP dotyczące obchodzenia się z kwasami (A) - zapisuje wzory kwasów chlorowodorowego i siarkowodorowego (C) - wskazuje wodór i resztę kwasową w kwasach chlorowodorowym i siarkowodorowym (B) - zapisuje równanie reakcji otrzymywania kwasu chlorowodorowego (C) - zapisuje równanie reakcji otrzymywania kwasu siarkowodorowego (C)	Uczeń: - rozdziela kwasy od innych substancji za pomocą wskaźników (C) - wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z kwasami należy zachować szczególną ostrożność (C) - opisuje doświadczenie otrzymywania kwasu chlorowodorowego przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wnioski) (C) - projektuje i opisuje doświadczenie, w którego wyniku można otrzymać kwas beztlenowy (D) - zapisuje równanie reakcji otrzymywania wskazanego kwasu beztlenowego (D) - wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach	Uczeń: VI. 1) rozpoznaje wzory [...] kwasów; zapisuje wzory sumaryczne [...] kwasów: HCl, H₂S [...] oraz podaje ich nazwy VI. 2) projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać [...] kwas beztlenowy [...] ([...] HCl [...]); zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej VI. 3) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich

			i wynikających z nich zastosowań kwasów chlorowodorowego i siarkowodorowego (D)	zastosowań niektórych [...] kwasów (np. [...] HCl [...])
4. 5.	Kwas siarkowy(IV) i kwas siarkowy(VI) – kwasy tlenowe siarki	Uczeń: • wyjaśnia pojęcie <i>tlenek kwasowy</i> (B) • wskazuje przykłady tlenków kwasowych (A) • wskazuje wodór i resztę kwasową w kwasie siarkowym(IV) (B) • zapisuje wzór kwasu siarkowego(IV) (C) • zapisuje równanie reakcji otrzymywania kwasu siarkowego(IV) (C) • wskazuje wodór i resztę kwasową w kwasie siarkowym(VI) (B) • zapisuje wzór kwasu siarkowego(VI) (C) • zapisuje równanie reakcji otrzymywania kwasu siarkowego(VI) (C)	Uczeń: • wyznacza wartościowość niemetalu w kwasie (C) • wyznacza wzór tlenku kwasowego (C) • zapisuje równanie reakcji rozkładu kwasu siarkowego(IV) (C) • podaje zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI) (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań kwasów siarkowego(IV) i siarkowego(VI) (D)	Uczeń: VI. 1) rozpoznaje wzory [...] kwasów; zapisuje wzory sumaryczne [...] kwasów: [...] H₂SO₃, H₂SO₄ [...] oraz podaje ich nazwy VI. 3) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań niektórych [...] kwasów (np. [...] H₂SO₄)
6. 7.	Przykłady innych kwasów tlenowych	Uczeń: • opisuje budowę kwasów azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (B) • zapisuje wzory kwasów azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (C) • zapisuje wzór sumaryczny tlenku kwasowego kwasów azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (A) • zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (C)	Uczeń: • opisuje reakcję ksantoproteinową (C) • projektuje doświadczalne wykrycie białka w próbce żywności (w serze, mleku, jajku) (C) • opisuje budowę kwasów tlenowych i wyjaśnia, dlaczego kwasy węglowy i fosforowy(V) zaliczamy do kwasów tlenowych (C) • projektuje i wykonuje doświadczenie, w którego wyniku można otrzymać kwas fosforowy(V) (C) • zapisuje wzór strukturalny kwasu nieorganicznego o podanym wzorze sumarycznym (C) • zapisuje równanie reakcji otrzymywania dowolnego kwasu (C)	Uczeń: VI. 1) rozpoznaje wzory [...] kwasów; zapisuje wzory sumaryczne [...] kwasów: [...] HNO₃, [...] H₂CO₃, H₃PO₄ oraz podaje ich nazwy VI. 2) projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać [...] kwas [...] tlenowy ([...] H₃PO₄); zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej VI. 3) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich

			• identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji (D) • proponuje reakcje, w których wyniku można otrzymać kwas tlenowy (D) • rozwiązuje trudniejsze chemografy (D) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań kwasów: azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (D)	zastosowań niektórych [...] kwasów [...] X. VI) [...] projektuje i przeprowadza doświadczenia pozwalające potwierdzić obecność białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V) w różnych produktach spożywczych
8.	Proces dysocjacji elektrolitycznej kwasów	Uczeń: • definiuje pojęcia: <i>jon, kation, anion</i> (A) • wyjaśnia pojęcie <i>dysocjacja elektrolityczna</i> (B) • definiuje reakcje odwracalną i nieodwracalną (A) • wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna kwasów (B) • definiuje kwasy (A) • zapisuje wybrane równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów (C) • nazywa jony powstałe w wyniku dysocjacji elektrolitycznej poznanych kwasów (C)	Uczeń: • zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów (C)	Uczeń: VI. 4) wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna [...] kwasów; [...] zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej [...] kwasów (w formie stopniowej dla H_2S, H_2CO_3); definiuje kwasy [...] w odniesieniu do zmiany odczynu roztworu
9.	Porównanie właściwości kwasów	Uczeń: • opisuje różnice między sposobami otrzymywania kwasów tlenowych i beztlenowych (C) • wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych i beztlenowych (A)	Uczeń: • porównuje budowę kwasów tlenowych i beztlenowych (C) • podaje i objaśnia sposoby otrzymywania kwasów beztlenowych i tlenowych (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu i skutkach kwaśnych opadów oraz sposobach ograniczających ich powstawanie (D)	Uczeń: VI. 3) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań niektórych [...] kwasów (np. [...] HCl, H_2SO_4) VI. 8) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o powstawaniu i skutkach kwaśnych opadów oraz o sposobach ograniczających ich powstawanie

10.	Odczyn roztworów – skala pH	Uczeń: • definiuje pojęcie <i>odczyn kwasowy</i> (A) • wymienia poznane wskaźniki kwasowo-zasadowe (A) • wymienia rodzaje odczynu roztworów (A) • omawia skalę pH (B) • określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów (C) • bada odczyn roztworu (C) • interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyn obojętny, kwasowy, zasadowy) (C)	Uczeń: • opisuje zastosowania wskaźników (fenoloftaleiny, wskaźnika uniwersalnego, oranżu metylowego) (C) • wyjaśnia pojęcie <i>skala pH</i> (C) • określa odczyn roztworu (D) • przeprowadza doświadczenie, które umożliwi zbadanie wartości pH produktów użytku codziennego (C)	Uczeń: VI. 5) wskazuje na zastosowania wskaźników: fenoloftaleiny, oranżu metylowego, uniwersalnego papierka wskaźnikowego; rozróżnia doświadczalnie roztwory kwasów i wodorotlenków za pomocą wskaźników VI. 6) określa odczyn roztworu, (kwasowy, zasadowy, obojętny) VI. 7) posługuje się skalą pH; interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyn kwasowy, zasadowy, obojętny); przeprowadza doświadczenie, które pozwoli zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym człowieka (np. żywności, środków czystości)
13. 14.	Wzory i nazwy soli	Uczeń: • opisuje budowę soli (B) • wskazuje metal i resztę kwasową we wzorze soli (A) • zapisuje wzory sumaryczne soli (chlorków, siarczków oraz soli kwasów tlenowych) (proste przykłady) (C) • zapisuje nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych soli (chlorków, siarczków oraz soli kwasów tlenowych) (proste przykłady) (C) • zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazw (chlorków, siarczków oraz soli kwasów tlenowych) (proste przykłady) (C) • wskazuje wzory soli wśród zapisanych wzorów związków chemicznych (C)	Uczeń: • zapisuje nazwy soli na podstawie wzorów (C) • zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie nazw (C) • zapisuje nazwę dowolnej soli na podstawie jej wzoru sumarycznego oraz wzór sumaryczny na podstawie nazwy soli (C)	Uczeń: VII. 2) tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli: chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V) (ortofosforanów(V)); tworzy nazwy soli na podstawie wzorów; tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie nazw

15.	Proces dysocjacji elektrolitycznej soli	Uczeń: • wyjaśnia, jak dysocjują sole (B) • zapisuje równanie reakcji dysocjacji elektrolitycznej wybranych soli (proste przykłady) (C) • nazywa powstałe jony (proste przykłady) (C) • dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie (A) • określa rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie (C) • wyjaśnia, dlaczego wodne roztwory soli przewodzą prąd elektryczny (B)	Uczeń: • zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej soli (C) • planuje i wykonuje doświadczenie pozwalające zbadać rozpuszczalność wybranych soli w wodzie (C)	Uczeń: V. 2) projektuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie [...] VII. 4) pisze równania dysocjacji elektrolitycznej soli rozpuszczalnych w wodzie
16. 17.	Reakcje zobojętniania	Uczeń: • wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania (C) • podaje różnice między zapisami równania reakcji zobojętniania w formie cząsteczkowej a formie jonowej (B) • zapisuje równanie reakcji otrzymywania soli w reakcji zobojętniania w formie cząsteczkowej i jonowej (proste przykłady) (C) • odczytuje równania reakcji zobojętniania (proste przykłady) (C) • zapisuje obserwacje do doświadczeń otrzymywania soli przez działanie kwasem na zasadę (C)	Uczeń: • tłumaczy rolę wskaźnika w reakcji zobojętniania (C) • wyjaśnia zmiany odczynu roztworów poddanych reakcji zobojętniania (C) • opisuje doświadczenie otrzymywania soli przez działanie kwasem na zasadę przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wniosek) (C) • zapisuje cząsteczkowo, jonowo równania reakcji zobojętniania (C) • projektuje doświadczenie otrzymywania podanej soli przez działanie kwasem na zasadę (inne niż na lekcji) (D) • podaje opisy doświadczeń otrzymywania wybranych soli przez działanie kwasem na zasadę (schemat, obserwacje, wnioski, równania reakcji chemicznych) (D)	Uczeń: VII. 1) projektuje i przeprowadza doświadczenie oraz wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania (HCl + NaOH); pisze równania reakcji zobojętniania w formie cząsteczkowej i jonowej VII. 3) pisze równania reakcji otrzymywania soli (kwas + wodorotlenek [...]) w formie cząsteczkowej

18.	Reakcje metali z kwasami	Uczeń: • wyjaśnia, co to jest szereg aktywności chemicznej metali (B) • porównuje metale ze względu na ich aktywność chemiczną na podstawie szeregu aktywności metali (B) • wymienia sposoby zachowania się metali w reakcji z kwasami (np. miedź lub magnez w reakcji z kwasem chlorowodorowym) (A) • wymienia, jakie są produkty reakcji metalu aktywnego z kwasem (B) • zapisuje w formie cząsteczkowej i odczytuje równania reakcji metali z kwasami (proste przykłady) (C) • podaje obserwacje do przeprowadzonych na lekcji doświadczeń (C) • podaje na podstawie obserwacji czy podany kwas reaguje z wymienionym metalem, czy nie reaguje (C)	Uczeń: • określa, korzystając z szeregu aktywności metali, które metale reagują z kwasami według schematu: metal + kwas → sól + wodór (C) • wyjaśnia, jak przebiegają reakcje metali z kwasami (C) • zapisuje cząsteczkowo równania reakcji metali z kwasami (C) • opisuje doświadczenia badania przebiegu reakcji metali z kwasami przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wnioski, równania reakcji chemicznych) (C) • planuje doświadczenie otrzymywania soli w reakcji metalu z kwasem – inne przykłady niż na lekcji (D)	Uczeń: VII. 3) pisze równania reakcji otrzymywania soli ([...] kwas + metal (Na, K, Ca, Mg) [...]) w formie cząsteczkowej
19.	Reakcje tlenków metali z kwasami	Uczeń: • zapisuje w formie cząsteczkowej i odczytuje równania reakcji otrzymywania soli w reakcji tlenków metali z kwasami (proste przykłady) (C) • podaje trzy metody otrzymywania soli (kwas + zasada, metal + kwas, tlenek metalu + kwas) (A) • podaje obserwacje do doświadczeń otrzymywania soli w reakcjach tlenków metali z kwasami (C)	Uczeń: • zapisuje w formie cząsteczkowej i odczytuje równania otrzymywania soli w reakcjach tlenków metali z kwasami (C) • opisuje doświadczenia otrzymywania soli w reakcjach tlenków metali z kwasami przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wnioski, równania reakcji chemicznych) (C) • projektuje doświadczenie otrzymywania soli w reakcjach tlenków metali z kwasami – inne przykłady niż na lekcjach (D) • podaje opisy zaprojektowanych doświadczeń otrzymywania soli w reakcjach tlenków	Uczeń: VII. 3) pisze równania reakcji otrzymywania soli ([...] kwas + tlenek metalu [...]) w formie cząsteczkowej

			metali z kwasami (schemat, obserwacje, wniosek) (D) • zapisuje cząsteczkowo równania reakcji (C)	
20.	Reakcje wodorotlenków metali z tlenkami niemetalami	Uczeń: • wymienia produkty reakcji wodorotlenków metali z tlenkami niemetalami (B) • zapisuje w formie cząsteczkowej i odczytuje równania reakcji otrzymywania soli w reakcjach wodorotlenków metali z tlenkami niemetalami (proste przykłady) (C)	Uczeń: • opisuje doświadczenia otrzymywania soli w reakcjach wodorotlenków metali z tlenkami niemetalami przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wniosek, równania reakcji chemicznych) (C) • projektuje doświadczenie otrzymywania soli w reakcji wodorotlenku metalu z tlenkiem niemetalu – inne przykłady niż na lekcji (D) • dobiera substraty w reakcji wodorotlenku metalu z tlenkiem niemetalu na podstawie wzoru sumarycznego soli (proste przykłady) (C)	Uczeń: VII. 3) pisze równania reakcji otrzymywania soli ([...] wodorotlenek (NaOH, KOH, Ca(OH)₂) + tlenek niemetalu [...]) w formie cząsteczkowej
21. 22. 23.	Reakcje strąceniowe	Uczeń: • definiuje pojęcie <i>reakcja strąceniowa</i> (A) • korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie (C) • określa na podstawie tabeli rozpuszczalności, czy między podanymi substratami zajdzie reakcja strąceniowa (C) • zapisuje i odczytuje proste równania reakcji strąceniowych w formie cząsteczkowej i jonowej (C)	Uczeń: • wyjaśnia pojęcie <i>reakcja strąceniowa</i> (C) • formułuje wniosek dotyczący wyniku reakcji strąceniowej na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie (C) • zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania soli (reakcje strąceniowe) w formie cząsteczkowej i jonowej (C) • opisuje doświadczenia otrzymywania soli w reakcji strąceniowej przeprowadzone na lekcji – (schemat, obserwacje, wniosek) (C) • przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (C)	Uczeń: VII. 5) projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymywać substancje trudno rozpuszczalne (sole [...]) w reakcjach strąceniowych, pisze odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej i jonowej; na podstawie tablicy rozpuszczalności soli i wodorotlenków przewiduje wynik reakcji strąceniowej

			• projektuje doświadczenia umożliwiające otrzymywanie podanej soli w reakcjach strąceniowych (D) • podaje opis zaprojektowanego doświadczenia otrzymywania podanej soli w reakcjach strąceniowych (D) • przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (C) • określa zastosowania reakcji strąceniowej (C)	
24.	Porównanie właściwości soli i ich zastosowań	Uczeń: • wymienia przykłady soli występujących w przyrodzie (C) • określa właściwości omawianych na lekcjach soli (C)	Uczeń: • wskazuje poznane sole wśród wielu soli na podstawie podanych właściwości (D) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach najważniejszych soli kwasów beztlenowych i tlenowych (D)	III. 3) rozróżnia reakcje [...] endotermiczne; podaje przykłady [...] VII. 6) wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach najważniejszych soli: chlorków, węglanów, azotanów(V), siarczanów(VI) i fosforanów(V) (ortofosforanów(V))
28.	Naturalne źródła węglowodorów	Uczeń: • podaje przykłady związków chemicznych zawierających węgiel (A) • dzieli związki chemiczne na organiczne i nieorganiczne (A) • wyjaśnia, czym są związki organiczne (B)	Uczeń: • wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o naturalnych źródłach węglowodorów oraz o produktach destylacji ropy naftowej i ich zastosowaniach (D)	Uczeń: VIII. 1) definiuje pojęcia: węglowodory [...] VIII. 9) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o naturalnych źródłach węglowodorów oraz o produktach destylacji ropy naftowej i ich zastosowaniach; opisuje konsekwencje spalania paliw kopalnych dla środowiska, w tym klimatu.
29.	Szereg homologiczny alkanów	Uczeń: • definiuje pojęcie <i>węglowodory nasycone, szereg homologiczny</i> (A)	Uczeń:	Uczeń: VIII. 1) definiuje pojęcia: węglowodory nasycone (alkany) [...]

		• podaje wzór ogólny szeregu homologicznego alkanów (A) • odróżnia wzór sumaryczny od wzorów strukturalnego, półstrukturalnego i grupowego (A) • nazywa alkany o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce (C) • zapisuje wzór sumaryczny o określonej liczbie atomów węgla w cząsteczce (do czterech atomów węgla) (C) • zapisuje wzory strukturalne i półstrukturalne alkanów (do czterech atomów węgla w cząsteczce) (C)	• tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkanów (na podstawie wzorów kolejnych alkanów) (C) • zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne oraz podaje nazwy alkanów z wykorzystaniem ich wzoru ogólnego (C)	VIII. 2) tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkanów (na podstawie wzorów kolejnych alkanów) i zapisuje wzór sumaryczny alkanu o podanej liczbie atomów węgla; rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe) alkanów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne
30.	Metan i etan	Uczeń: • wymienia miejsca występowania metanu (A) • zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne metanu, etanu (A) • określa właściwości fizyczne i chemiczne metanu i etanu (C) • wyjaśnia, na czym polega spalanie całkowite i spalanie niecałkowite (B) • zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania całkowitego oraz niecałkowitego metanu i etanu (C) • wymienia zastosowania metanu i etanu (B) • podaje zasady bezpiecznego obchodzenia się z tlenkiem węgla(II) (B)	Uczeń: • opisuje doświadczenie chemiczne – badanie rodzajów produktów spalania węglowodorów (C) • porównuje spalanie całkowite ze spalaniem niecałkowitym (C) • opisuje właściwości i zastosowania tlenku węgla(II) (C)	Uczeń: VIII. 3) [...] opisuje właściwości fizyczne alkanów [...] VIII. 4) obserwuje i opisuje właściwości chemiczne (reakcje spalania) alkanów; pisze równania reakcji spalania alkanów przy dużym i małym dostępie tlenu [...]
31.	Porównanie właściwości alkanów i ich zastosowań	Uczeń: • wskazuje warunki, od których zależą właściwości węglowodorów (A) • określa, jak zmienia się stan skupienia, lotność, palność, gęstość, temperatura topnienia i temperatura wrzenia ze wzrostem długości łańcucha węglowego w alkanach (C) • zapisuje równania reakcji spalania alkanów (do $n = 4$)	Uczeń: • zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i spalania niecałkowitego alkanów (C) • wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami alkanów (np. stanem skupienia, lotnością,	Uczeń: VIII. 3) obserwuje i opisuje właściwości fizyczne alkanów; wskazuje związek między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi w szeregu alkanów (gęstość, temperatura topnienia i temperatura wrzenia) VIII. 4) obserwuje i opisuje właściwości chemiczne (reakcje spalania) alkanów;

		• podaje obserwacje dla doświadczeń wykonywanych na lekcji (C)	• palnością, gęstością, temperaturą topnienia i temperaturą wrzenia) (C) • opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji (C) • wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów (D)	pisze równania reakcji spalania alkanów przy dużym i małym dostępie tlenu; wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów
32. 33.	Szereg homologiczny alkenów. Eten	Uczeń: • definiuje pojęcia: <i>węglowodory nienasycone, alkeny</i> (A) • wyjaśnia zasady tworzenia nazw alkenów na podstawie nazw alkanów (B) • zapisuje wzór ogólny szeregu homologicznego alkenów (A) • zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne (grupowe), strukturalne oraz nazwy alkeny o określonej liczbie atomów węgla w cząsteczce (do czterech atomów węgla) (C) • podaje nazwę zwyczajową etenu (A) • objaśnia budowę etenu (B) • określa właściwości fizyczne oraz chemiczne (reakcje spalania, przyłączenia bromu i wodoru) etenu (C) • wyjaśnia, na czym polegają reakcje przyłączenia i polimeryzacji (B) • definiuje pojęcia: <i>polimeryzacja, monomer i polimer</i> (A)	Uczeń: • zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe) oraz podaje nazwy alkenów (C) • tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkenów (na podstawie wzorów kolejnych alkenów) (C) • odczytuje równania reakcji chemicznych (reakcje spalania, przyłączenia bromu i wodoru) (C) • zapisuje równania reakcji etenu z np. wodorem, bromem (C) • zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu (C) • nazywa produkty tych reakcji (C) • opisuje rolę katalizatora w danej reakcji chemicznej (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i zastosowaniach polietylenu (D) • wyjaśnia, jakie związki mogą ulegać reakcji polimeryzacji (C) • wyjaśnia, na czym polega reakcja polimeryzacji (C) • wyszukuje informacje o zastosowaniach etenu (D)	Uczeń: VIII. 1) definiuje pojęcia: węglowodory [...] nienasycone (alkeny [...]) VIII. 5) tworzy wzory ogólne szeregów homologicznych alkenów [...] (na podstawie wzorów kolejnych alkenów [...]); zapisuje wzór sumaryczny alkeny [...] o podanej liczbie atomów węgla; tworzy nazwy alkenów [...] na podstawie nazw odpowiednich alkanów; rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe) alkenów [...] o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce VIII. 6) na podstawie obserwacji opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie, przyłączenie bromu) etenu [...]; wyszukuje informacje na temat ich zastosowań VIII. 7) zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu; wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i zastosowaniach polietylenu

34.	Szereg homologiczny alkinów. Etyn	Uczeń: - definiuje pojęcie <i>węglowodory nienasycone</i> (A) - definiuje pojęcie <i>alkiny</i> (A) - wyjaśnia zasady tworzenia nazw alkinów na podstawie nazw alkanów (B) - zapisuje wzór ogólny szeregu homologicznego alkinów (A) - zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne (grupowe), strukturalne oraz nazwy alkinu o określonej liczbie atomów węgla w cząsteczce (do czterech atomów węgla) (C) - podaje nazwę zwyczajową etynu (A) - objaśnia budowę etynu (B) - określa właściwości fizyczne oraz chemiczne (reakcje spalania, przyłączenia bromu i wodoru) etynu (C) - podaje obserwacje do doświadczenia badania właściwości etynu (C)	Uczeń: - zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe) oraz podaje nazwy alkinów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce (C) - tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkinów (na podstawie wzorów kolejnych alkinów) (C) - zapisuje równania reakcji otrzymywania etynu (C) - zapisuje równania reakcji etynu z np. wodorem, bromem (C) - odczytuje równania reakcji chemicznych (C) - wyszukuje informacje na temat zastosowań etynu (D) - projektuje i opisuje doświadczenia dotyczące otrzymywania i właściwości etynu (C)	Uczeń: VIII. 1) definiuje pojęcia: węglowodory [...] nienasycone ([...] alkiny) VIII. 5) tworzy wzory ogólne szeregów homologicznych [...] alkinów (na podstawie wzorów kolejnych [...] alkinów); zapisuje wzór sumaryczny [...] alkinu o podanej liczbie atomów węgla; tworzy nazwy [...] alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów; rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe) [...] alkinów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce VIII. 6) na podstawie obserwacji opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie, przyłączenie bromu) [...] etynu; wyszukuje informacje na temat ich zastosowań VIII. 8) projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające odróżnić węglowodory nasycone od nienasyconych
35.	Porównanie właściwości alkanów, alkenów i alkinów	Uczeń: - określa, jak doświadczalnie można odróżnić węglowodory nienasycone od nasyconych (C) - porównuje właściwości węglowodórów nienasyconych i nasyconych (C) - zapisuje równania reakcji spalania, przyłączenia bromu, wodoru (proste przykłady) (C)	Uczeń: - wyjaśnia przyczyny większej reaktywności węglowodórów nienasyconych w porównaniu z węglodorami nasyconymi (C) - analizuje właściwości węglowodórów (D) - wyjaśnia wpływ wiązania wielokrotnego w cząsteczce węglowodoru na jego reaktywność (C) - zapisuje równania reakcji przyłączenia cząsteczek (np. bromu, wodoru)	Uczeń: VIII. 3) [...] opisuje właściwości fizyczne alkanów [...] VIII. 6) na podstawie obserwacji opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie, przyłączenie bromu) etynu i etynu [...]

			i bromowodoru) do wiązania wielokrotnego (C) • projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych (C) • opisuje zaprojektowane doświadczenie chemiczne (schemat, obserwacje, wnioski) (C)	
38.	Szereg homologiczny alkoholi	Uczeń: • opisuje budowę pochodnych węglowodorów (grupa alkilowa i grupa funkcyjna) (B) • definiuje pojęcie <i>alkohol</i> • wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład alkoholi (A) • wyjaśnia, pojęcie <i>grupa funkcyjna</i> (B) • zaznacza i nazywa grupę funkcyjną w alkoholach (B) • zapisuje wzór ogólny alkoholi (A) • wyjaśnia zasady tworzenia nazw systematycznych alkoholi (B) • zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne (grupowe) i strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce (C) • podaje nazwy alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce (C)	Uczeń: • tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkoholi (na podstawie wzorów czterech kolejnych alkanów) (C) • zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe) oraz podaje nazwy systematyczne alkoholi (C) • rozróżnia nazwy zwyczajowe i systematyczne (B) • podaje nazwy zwyczajowe alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce (A)	Uczeń: IX. 1) pisze wzory sumaryczne, rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce; tworzy ich nazwy systematyczne;
39. 40.	Metanol i etanol – alkohole monohydroksylowe	Uczeń: • nazywa proces, w którym powstaje etanol (A) • podaje nazwy zwyczajowe metanolu i etanolu (A) • określa właściwości metanolu i etanolu (C) • zapisuje równania reakcji spalania metanolu i etanolu (C)	Uczeń: • określa, jak można otrzymać etanol (C) • definiuje pojęcie <i>kontrakcja</i> (A) • projektuje i wykonuje doświadczenia, za pomocą których można zbadać właściwości etanolu (C)	Uczeń: IX. 1) pisze wzory sumaryczne, rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech

		• opisuje najważniejsze zastosowania metanolu i etanolu (A) • opisuje negatywne skutki działania metanolu i etanolu na organizm ludzki (B) • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji i niektóre wnioski (badanie właściwości) (C)	• planuje i opisuje doświadczenie potwierdzające obecność etanolu (C) • opisuje doświadczenia przeprowadzone na lekcji (C)	atomów węgla w cząsteczce; tworzy ich nazwy systematyczne; [...] IX. 2) bada wybrane właściwości fizyczne i chemiczne etanolu; opisuje właściwości i zastosowania metanolu i etanolu; zapisuje równania reakcji spalania metanolu i etanolu; opisuje negatywne skutki działania metanolu i etanolu na organizm ludzki
41.	Glicerol – alkohol polihydroksylowy	Uczeń: • poznaje pojęcia: <i>alkohol monohydroksylowy</i>, <i>alkohol polihydroksylowy</i> (A) • rozróżnia alkohole monohydroksylowe i polihydroksylowe (A) • wyjaśnia, czym różnią się alkohole polihydroksylowe od monohydroksylowych (B) • podaje nazwy zwyczajowe glicerolu (A) • zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny glicerolu (C)	Uczeń: • wyjaśnia sposób tworzenia nazwy systematycznej glicerolu (C) • planuje, opisuje i wykonuje doświadczenia chemiczne, w których wyniku można zbadać właściwości glicerolu (C) • zapisuje równanie reakcji spalania glicerolu (C) • określa najważniejsze właściwości glicerolu (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje na temat zastosowań glicerolu (D)	Uczeń: IX. 1) [...] dzieli alkohole na mono- i polihydroksylowe IX. 3) zapisuje wzór sumaryczny i półstrukturalny (grupowy) propano-1,2,3-triolu (glicerolu); bada jego właściwości fizyczne; wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje na temat zastosowań glicerolu
42.	Porównanie właściwości alkoholi	Uczeń:	Uczeń: • zapisuje równania reakcji spalania alkoholi (C) • opisuje zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi (C) • podaje odczyn roztworu alkoholu (A) • podaje, że liczba atomów węgla w cząsteczce ma wpływ na właściwości alkoholi (B)	Uczeń: IX. 2) [...] opisuje właściwości [...] metanolu i etanolu [...]

			- określa jak zmienia się rozpuszczalność alkoholi w wodzie i zapach ze wzrostem długości łańcucha węglowego (C) - zapisuje równania reakcji spalania alkoholi (proste przykłady) (C)	
43.	Szereg homologiczny kwasów karboksylowych	Uczeń: - definiuje pojęcie <i>kwasy karboksylowe</i> (A) - zaznacza i nazywa grupę funkcyjną w kwasach karboksylowych (B) - zaznacza resztę kwasową w kwasie karboksylowym (C) - zapisuje wzór ogólny kwasów karboksylowych (A) - zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne prostych kwasów karboksylowych (C) - podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne dla kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce (C)	Uczeń: - tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego kwasów karboksylowych (na podstawie wzorów kolejnych kwasów karboksylowych) (C) - zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne (grupowe) kwasów karboksylowych (C) - podaje nazwy kwasów karboksylowych (C)	Uczeń: IX. 4) podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (kwas mrówkowy [...]) [...]; rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce oraz podaje ich nazwy zwyczajowe i systematyczne
44.	Kwas mrówkowy	Uczeń: zaznacza we wzorze kwasu mrówkowego grupę alkilową oraz resztę kwasową i nazywa ją (B)	Uczeń: wyszukuje informacje na temat zastosowań kwasu mrówkowego (D)	Uczeń: IX. 4) podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (kwas mrówkowy [...]) i wyszukuje informacje na temat ich zastosowań; rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce oraz podaje ich nazwy zwyczajowe i systematyczne
45. 46.	Kwas octowy	Uczeń: określa najważniejsze właściwości kwasów octowego (C)	Uczeń: opisuje doświadczenia chemiczne, w których wyniku można zbadać właściwości kwasu	Uczeń: IX. 4) [...] rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne kwasów

		• zaznacza we wzorze kwasu octowego resztę kwasową, alkil i grupę funkcyjną (C) • nazywa grupę funkcyjną kwasu octowego (C) • zapisuje równania reakcji kwasu octowego z metalami, z tlenkami metali i z zasadami oraz równania reakcji spalania i dysocjacji elektrolitycznej (C) • zapisuje nazwy (systematyczne, zwyczajowe) soli kwasu octowego (C) • zapisuje równania reakcji chemicznych otrzymywania soli kwasu octowego w postaci cząsteczkowej (C)	octowego (reakcja dysocjacji elektrolitycznej, reakcja z zasadami, z metalami i z tlenkami metali) – wykonane na lekcji – schematy, obserwacje, wnioski, równania reakcji chemicznych (C) • projektuje doświadczenia chemiczne, w których wyniku można zbadać właściwości kwasu octowego – reakcje kwasu octowego z substancjami innymi niż użyte na lekcji (D) • zapisuje równania reakcji chemicznych otrzymywania soli kwasu octowego (reakcje kwasu octowego z zasadami) w postaci jonowej (C) • zapisuje równania reakcji chemicznych otrzymywania soli kwasu octowego (w reakcjach innych niż z zasadami) w postaci jonowej (D) • wyszukuje informacje na temat zastosowań kwasu octowego (D)	monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce oraz podaje ich nazwy zwyczajowe i systematyczne IX. 5) bada i opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne kwasu etanowego (octowego); pisze w formie cząsteczkowej równania reakcji tego kwasu z wodorotlenkami, tlenkami metali, metalami; bada odczyn wodnego roztworu kwasu etanowego (octowego); pisze równanie dysocjacji tego kwasu
47. 48.	Wyższe kwasy karboksylowe	Uczeń: • definiuje <i>wyższe kwasy karboksylowe</i> (A) • dzieli kwasy karboksylowe na nasycone i nienasycone (A) • wymienia nazwy poznanych wyższych kwasów karboksylowych (nasyconych i nienasyconych) (B) • zapisuje ich wzory (C) • opisuje najważniejsze właściwości wyższych kwasów karboksylowych (kwasów tłuszczowych stearynowego i oleinowego) (C) • określa, jak doświadczalnie udowodnić, że dany kwas karboksylowy jest kwasem nienasyconym (C) • podaje nazwy zwyczajowe soli kwasów palmitynowego, stearynowego i oleinowego (A)	Uczeń: • wskazuje na obecność wiązania podwójnego w cząsteczce kwasu oleinowego (C) • wyjaśnia, dlaczego wyższe kwasy karboksylowe są nazywane kwasami tłuszczowymi (C) • zapisuje równania reakcji spalania wyższych kwasów tłuszczowych oraz równania reakcji wyższych kwasów karboksylowych z zasadami (C) • opisuje, na czym polega reakcja wyższego kwasu karboksylowego z zasadą sodową (B) • opisuje doświadczenie (C)	Uczeń: X. 1) podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych (kwasów tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego) X. 2) opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych; projektuje i przeprowadza doświadczenie, które

		• projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie kwasu oleinowego od kwasów palmitynowego lub stearynowego (C)	• definiuje pojęcie <i>mydła</i> (A)	pozwole odróżnić kwas oleinowy od palmitynowego lub stearynowego
49.	Porównanie właściwości kwasów karboksylowych	Uczeń:	Uczeń: • wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością kwasów karboksylowych (C) • porównuje właściwości kwasów organicznych i kwasów nieorganicznych (C) • zapisuje równania reakcji chemicznych poznanych na lekcjach o kwasach karboksylowych (C) • opisuje zastosowania kwasów karboksylowych występujących w przyrodzie (C) • porównuje właściwości poznanych kwasów karboksylowych (C) • wymienia właściwości, na które ma wpływ długość łańcucha węglowego (B) • nazywa sole kwasów organicznych (C) • wymienia przykłady zastosowań tych kwasów karboksylowych (A)	Uczeń: IX. 5) [...] opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne kwasu etanowego (octowego) [...] X. 2) opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych [...]
50. 51.	Estry	Uczeń: • definiuje <i>estry</i> (A) • zaznacza i nazywa grupę funkcyjną we wzorach estrów (B) • zapisuje wzór ogólny estrów (A) • definiuje pojęcie <i>reakcja estryfikacji</i> (A) • podaje przykłady występowania estrów w przyrodzie (B) • zapisuje wzory estrów i nazywa estry (proste przykłady) (C) • odróżnia nazwy systematyczne od zwyczajowych (B)	Uczeń: • opisuje mechanizm reakcji estryfikacji (C) • omawia różnicę między reakcją estryfikacji a reakcją zobojętniania (D) • zapisuje równania reakcji chemicznych kwasów karboksylowych z alkoholami monohydroksylowymi (C) • zapisuje równania reakcji otrzymywania podanych estrów (C) • tworzy wzory i nazwy estrów (C)	Uczeń: IX. 6) zapisuje równania reakcji między kwasami karboksylowymi (metanowym, etanowym) i alkoholami (metanolem, etanolem); tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów na podstawie nazw odpowiednich kwasów karboksylowych (metanowego, etanowego) i alkoholi (metanolu, etanolu); planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej

		• zapisuje równanie kwasu karboksylowego (kwas metanowy, etanowy) z alkoholem (metanol, etanol) (C) • projektuje i opisuje doświadczenie chemiczne umożliwiające otrzymanie estru o podanej nazwie (D)	• wyszukuje informacje o właściwościach estrów w aspekcie ich zastosowań (C)	nazwie; wyszukuje informacje o właściwościach estrów w aspekcie ich zastosowań
52.	Aminokwasy	Uczeń: • definiuje <i>aminokwasy</i> (A) • zaznacza i nazywa grupy funkcyjne w aminokwasach (B) • opisuje budowę oraz właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie glicyny (C) • definiuje pojęcie <i>wiązanie peptydowe</i> (A) • zaznacza w cząsteczce aminokwasu wiązanie peptydowe (B) • wyjaśnia, na czym polega reakcja kondensacji aminokwasów (B)	Uczeń: • zapisuje wzór glicyny (C) • analizuje konsekwencje istnienia dwóch grup funkcyjnych w cząsteczce aminokwasu (D) • zapisuje równanie reakcji tworzenia dipeptydu (C) • wyjaśnia mechanizm powstawania wiązania peptydowego (C) • wyjaśnia pojęcie <i>peptydy</i> (B) • wymienia miejsca występowania aminokwasów (A)	Uczeń: X. 4) opisuje budowę i wybrane właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny); pisze równanie reakcji kondensacji dwóch cząsteczek glicyny
55. 56.	Tłuszcze	Uczeń: • wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład cząsteczek tłuszczów (A) • określa, jak odróżnić tłuszcze nienasycone od nasyconych (C) • projektuje doświadczenie chemiczne pozwalające odróżnić tłuszcz nienasycony od nasyconego (C)	Uczeń: • wyjaśnia zachowanie tłuszczu nienasyconego wobec wody bromowej (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie tłuszczów (jako estrów glicerolu i kwasów tłuszczowych), ich klasyfikacji pod względem pochodzenia, stanu skupienia i charakteru chemicznego oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu tłuszczów (D)	Uczeń: X. 3) wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie tłuszczów (jako estrów glicerolu i kwasów tłuszczowych); ich klasyfikacji pod względem pochodzenia, stanu skupienia i charakteru chemicznego oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu tłuszczów; projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające odróżnić tłuszcz nienasycony od nasyconego
57. 58.	Białka	Uczeń: • definiuje <i>białka</i> (A) • wymienia skład pierwiastkowy białek (A)	Uczeń: • wyjaśnia powstawanie białek (C)	Uczeń: X. 5) wymienia pierwiastki, których atomy wchodzą w skład cząsteczek

		- definiuje pojęcia: <i>denaturacja, koagulacja, wysalanie, peptyzacja, zol, żel</i> (A) - wymienia czynniki, które powodują denaturację białek (A) - wymienia czynniki, które powodują koagulację białek (A) - wyjaśnia, jak można wykryć obecność białka (B) - wykrywa obecność białka w produktach spożywczych (C) - projektuje i wykonuje doświadczenie chemiczne badające zachowanie białka pod wpływem: ogrzewania, stężonego roztworu etanolu, kwasów i zasad, soli metali ciężkich i soli metali lekkich (C) - projektuje i opisuje doświadczenie chemiczne umożliwiające wykrycie białka (C)	- wyjaśnia pojęcia: <i>zol, żel, koagulacja, peptyzacja</i> (B) - wyjaśnia, na czym polega wysalanie białka (C) - wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i właściwościach fizycznych oraz o znaczeniu i zastosowaniu białek (D)	białek; wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i właściwościach fizycznych oraz znaczeniu i zastosowaniu białek X. 6) bada zachowanie się białka pod wpływem ogrzewania, etanolu, kwasów i zasad, soli metali ciężkich (CuSO ₄) i chlorku sodu; opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek; wymienia czynniki, które wywołują te procesy; projektuje i przeprowadza doświadczenia pozwalające potwierdzić obecność białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V) w różnych produktach spożywczych
59.	Cukry	Uczeń: - definiuje <i>cukry</i> (A) - wymienia pierwiastki wchodzące w skład cząsteczek cukrów (A)	Uczeń: - projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające zbadanie składu pierwiastkowego cukrów (C) - wyjaśnia, jak zbadać skład pierwiastkowy cukrów (B) - wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i klasyfikacji cukrów (D)	Uczeń: X. 7) wymienia pierwiastki, których atomy wchodzą w skład cząsteczek cukrów (węglowodanów); wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy), ich klasyfikacji [...]
60.	Glukoza i fruktoza	Uczeń: - opisuje właściwości fizyczne glukozy i fruktozy (B) - projektuje i wykonuje doświadczenia chemiczne umożliwiające zbadanie właściwości glukozy i fruktozy (C)	Uczeń: wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie, występowaniu i zastosowaniach glukozy i fruktozy (D)	Uczeń: X. 7) [...] wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów (glukozy, fruktozy [...]), ich klasyfikacji oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu [...]

61.	Sacharoza	Uczeń: • opisuje właściwości fizyczne sacharozy (B) • projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające zbadanie właściwości sacharozy (C)	Uczeń: • opisuje przeprowadzane na lekcji doświadczenia chemiczne (schemat, obserwacje, wniosek, równanie reakcji chemicznych) (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie, występowaniu i zastosowaniach sacharozy (D)	Uczeń: X. 7) [...] wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów ([...] sacharozy [...]), ich klasyfikacji oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu [...]
62.	Skrobia i celuloza	Uczeń: • opisuje właściwości skrobi i celulozy (B) • opisuje, jak wykryć obecność skrobi (C) • wykrywa obecność skrobi w produktach spożywczych (C) • projektuje doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie obecności skrobi w produktach spożywczych (C)	Uczeń: • planuje doświadczenia chemiczne umożliwiające zbadanie właściwości skrobi (C) • zapisuje równanie reakcji skrobi z wodą (C) • podaje warunki tej reakcji (C) • omawia rozkład skrobi pod wpływem wody (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie, występowaniu i zastosowaniach skrobi i celulozy (D)	Uczeń: X. 7) [...] wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów ([...] skrobi i celulozy), ich klasyfikacji oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu [...] X. 8) projektuje i przeprowadza doświadczenia pozwalające wykryć obecność skrobi za pomocą roztworu jodu (w wodnym roztworze KI) w różnych produktach spożywczych